

KLASSZIKUSOK ÚJRATÖLTVE

27-32

A világ vagyok

József Attila költészete

Diámn

NEKED IS VAN EGY TÖRTÉNETÜNK

Impresszum

A kiadvány József Attila művei alapján készült a KultUp program keretén belül interaktív oktatási segédanyagként.

A kiadvány egy olyan fejlesztés szerves része, amelyben az irodalmi alkotáshoz oktatási óravázlat, valamint kisfilm is tartozik. Az oktatási csomagot elsősorban a *dráma és színház tantárgy* segédanyagaként ajánljuk, de alkalmazható az *irodalom tantárgy*hoz kapcsolódóan is.

Felelős kiadó: Kis Domonkos Márk
Déryné Program Közhasznú Nonprofit Kft.

Írta: Ayhan Gökhan
Főszerkesztő: Timár András
Szerkesztő: Hutvágner Éva, Timár András
Kreatív vezető: Szabó Ádám
Projektvezető: Héjja Gábor
Grafika, tördelés: Balogh Krisztián
Vizuál: Brandtailor & Creativo

ISBN 978-615-6860-10-1

A kiadvány oktatási céllal készült, kereskedelmi forgalomba nem hozható.

© Minden jog fenntartva 2024

Déryné
program

DRÁMA

kultUP

Lázár Ervin
Program

Tartalomjegyzék

Beköszöntő	7
József Attila úrutazásai	8
Anya csak egy van.....	15
✦ A vers az, amit mondani kell?.....	21
József Attila röhög.....	30
Hallgatnivaló	41
Olvasnivaló	42

„Nem szükséges, hogy én írjak verset, de úgy látszik, szükséges, hogy vers irassék, különben meggörbülne a világ gyémánttengelye.”

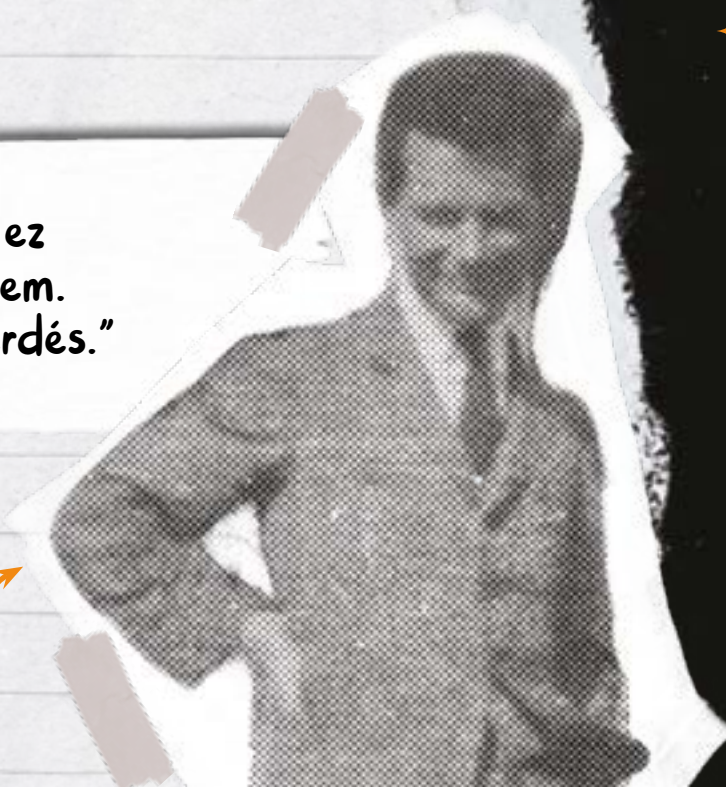
József Attila

„Versnek viszont lennie kell, ez nem kérdés. Holott dehogynem. Minden, ami föltehető, az kérdés.”

Parti Nagy Lajos

József Attila 1927-ben

6

Beköszöntő

Vajon mi a hasonlóság a magyar költészet állócsillaga, József Attila és a világegyetem között? Tudtad, hogy a Ferencvárosban nagyon rossz körülmények között született József Attila képes volt megszólítani a világűrt? A mindenség, a gyémánttengely és a verebekhez szálló galambok filozofikus költője világokat teremtett, nyelvi univerzumokban utazott otthonosan és szabadon. A világ jelenségei nem hagyták vers nélkül. Füzetünkben bemutatjuk neked, miért lehet aktuális most és mindörökké József Attila költészete. Hány és hány variációt hív életre, hány és hány gondolattal hívható játékba? Menjünk hozzá közelebb, hogy lássuk, milyen rétegeket rejt ez a fantasztikus költészet.

7

József Attila űrutazásai

József Attila mindent költészetté tett. A szerelmet (*Óda*), a filozófiát (*Eszmélet*), a világűrt (*Miben hisztek...*). Örökös párbeszédben állt a világkultúrával. Foglalkoztatta a matematika, a csillagászat, az atomfizika, a filozófia, a közgazdaságtan. Verseiben a természettudományos érdeklődés a világról való tudásként kap formát. *Ihlet és nemzet* című tanulmányából kiolvasható, hogy bár a világ teljesen nem ismerhető meg, de művészként mint önálló univerzum értelmezhető. Szegedi egyetemista korában Ortway Rudolf atomfizikai előadásaira járt. Milyen a költészet és a tudomány bolygóközi találkozási pontja József Attilánál? Öveket becsatolni, irány az űr!

József Attila
portréja

„mert énvelem a hűség van jelen
az üres űrben tántorgó világon!”

Az Isten itt állt a hátam mögött

„Miben hisztek ti makacs égitestek,
hogy föllobogva
lángokkal egymásnak nem estek,
csak kerülitek egymást óvakodva?”

Miben hisztek...

„Óh csillagok, ti! Rozsdás, durva
vastörökül körös-körül,
hányszor lelkembe vagytok szúrva -”

Ős patkány terjeszt kórt...

James Jeans fizikus, csillagász *A csillagos ég titkai* című könyve, amit József Attila olvasott, és egy-egy versének forrása is volt, magyarul 1936-ban jelent meg. Ebben a szerző külön fejezetet szentel a világegyetem kiterjedésének. A táguló világegyetem tana a harmincas évek nagy felfedezése volt. Mint Jeans írja:

„Talán jobb képet kapunk a térről, ha egy szappanbuborékkal hasonlítjuk össze. Ekkor önmagunkat és minden, a térben létező dolgot, valamint a térben haladó fénysugarat olyan lényeknek és dolgoknak kell képzelnünk, akik a szappanbuborék hártájában élnek és sejtelmük sincs arról, hogy ebből a felületből ki lehet jutni”.

„Magamtól tudom, mi a jó
s hogy egyremegy, szappangolyó
vagy égbolt van fölöttem.”

Könnyű, fehér ruhában

„Kitágul, mint az űr, az elme”

Majd...

„Mint a tejút a vonuló
egek táguló
boltozatán...”

Töredékek

Az embert az ókor óta érdekelték a csillagok. A világűr sokáig hatalmas titokként, idegenségként élt az emberek fejében. Számtalan költemény született a csillagokról, a világűrről, a kozmosz rejtélyeiről.

„E szörnyű távol a nagy egyetemben -
Mi ez egyéb? - egy kulcslyuk, melyen át
A mindenség titkát fürkésző lelkem
A megfoghatlan végtelenbe lát.”

Vajda János: *Nyári éjjel*

Tudod, mikor jutott ki először az ember az űrbe?

1961. április 12-én járt az első ember, Jurij Gagarin a világűrben. Ahogy bármilyen téma, ez is megjelenik az irodalmi művekben.

„Egészen pontosan az történt,
hogy a szovjet testvérek,
Isten legyen hozzájuk irgalmas,
kiküldték Jurij Gagarint a világűrbe,
hogy megkeressen, hogy találkozzon veled.
Jurij Gagarin visszajött a világűrből,
és ünnepélyesen kijelentette, hogy nincsen Isten.
Nem mentél el a találkára,
hát nem szép tőled...
Hogy milyen híreket terjesztenek rólad,
azért te is felelős vagy, már megbocsáss!”

Visky András: *Júlia*

„és ha csak pislog már a Nap,
sarjaink bizóan csacsogva
jó gépen tovább szállanak
művelhető csillagokba.”

Március

1969-ben, harminckét évvel József Attila verse után lépett először ember, Neil Armstrong a Holdra. Manapság a világ majdnem leggazdagabb embere, Elon Musk mérnök, feltaláló jó néhány műholdja, mint bolygó kering a fejünk felett. Musk egyik nagy terve, hogy belátható időn belül az emberiség eljusson a Marsra. Milyen verseket írhatna ma a jelen tudományos felfedezéseinek eredményeinek tükrében József Attila?

„Ki tette lábát a piros bolygóra? micsoda melegség közeledik!
Meggyulladt utakon megyünk.
Ez már a piros bolygó láza.”

Palasovszky Ödön:
A piros bolygó lázai

A költő önéletrajzából tudható, hogy több párkapcsolati kudarcot is megélt. József Attila mint zseniális költő minden őt ért érzést, minden átélt tapasztalatot univerzálissá tágított, mindenségként élt meg. Szerinted a magány „hideg” érzés? Meg tudod fogalmazni? Milyen képek jutnak eszedbe, ha az egyedüllétre gondolsz?

Anya csak egy van

Egy pillanatra hunyd be a szemed, majd képzeletben ugorj egy nagyot, körülbelül akkorát, hogy megérkezz egy másik városba. Kinyithatod, körülnézhetsz. Ebben a városban minden – az utcanevek, a feliratok, a város elrendezése, a város utcáin közlekedő emberek arca – mind idegen. Itt senki nem tudja, ki vagy, hogy hívnak, mit szeretsz, hogyan élsz. Minden és mindenki ismeretlen. Eltévedtél, és se telefon, se térkép nincs nálad, hogy megtudd, pontosan hol vagy. Milyen érzés? Menjünk vissza, mielőtt elfogna a pánik. Megérkeztél, hazatértél, újra otthon, az ismerős közegeben vagy. József Attila verseinek beszélője gyakran idegenként, ahogy az imént te is, éli meg a világot, úgy, mint aki eltévedt benne. Anyatárgyú verseiben az árvaság, az anyahiány világhiányként van jelen. Írásai beszélője kiszolgáltatottnak érzi magát a világban. Verseiben gyakran idéződik meg különböző mélységeiben az anyaság. „hol a fémkeblű dinamókat szopják / a sivalkodó transzformátorok” (*Munkások*), „A maga módján itt is megterít / a kamatra gyötört,/ áldott anyaföld.” (*Anyaföld*), „S mint édesanyám, ringatott, mesélt, / s mosta a város minden szennyését.” (*A Dunánál*). A kötődés az édesanyához kései lírájának is meghatározó témája. Hol vádolja, szidja, hol isteníti, felmagasztalja őt.

Amedeo Modigliani: *Cigány nő babával*, 1918.

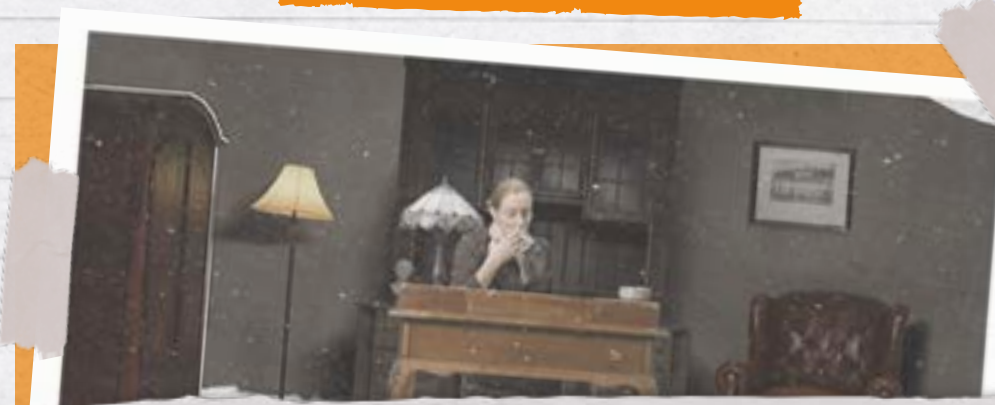

„József Attila belelátott abba a mély sebbe, amelyet saját árvaságának történeteként mondott el...”

Borbély Szilárd:
A mély seb

„A szívnek üresnek kell lennie, mert akkor nem fájhat.”

Demény Péter:
A végtelen partján

A fent olvasható két idézet két nagyszerű költő nevéhez kötődik. Te mit csinálsz, amikor szomorú vagy? Kirándulsz, olvasol, filmet nézel, táncolsz, zenét hallgatsz?

Feladatok:

Figyelmesen olvasd el az alábbi két idézetet! Az egyiket József Attilától, a másikat Markó Béla kortárs erdélyi költőtől választottuk. A két idézet elolvasása után próbáld meg válaszolni a feltett kérdésekre!

„Nem csupán azért érdekeltek a hun királyról szóló mesék, mert az én nevem is Attila, hanem azért is, mert Öcsödön nevelőszüleim Pistának hívtak. A szomszédokkal való tanácskozás után a fülem hallatára megállapították, hogy Attila név nincsen.”

József Attila:
Curriculum vitae

Markó Béla:
Szólítsuk-e József Attilát?

„Pedig csak az van összhangban a létező vagy eljövendő világgal, csak annak van reménye a harmóniára, aki szólít, s akit megszólítanak, aki megnevez, s akit megneveznek.”

Egyik pillanatról a másikra azt mondják neked, olyan név, mint a tiéd, nem létezik. Máshogyan szólítanak, hívnak, becéznek. Mit gondolsz, a névváltoztatás alakítana a személyiségeden, a viselkedéseden? Miért fontos a név? *Nomen est omen?* (Jelentése: nevében a sorsa).

A francia író és filozófus, Jean-Paul Sartre ezt írta *A szavak* című regényében: „...valaminek nevet adni annyit jelentett, mint meg is teremteni, magamévá is tenni”. (Justus Pál fordítása)

Mi a véleményed, azzal, hogy kimondunk valamit, valóban teremtünk?

A roma származású Káli-Horváth Kálmán nagyon rossz körülmények között született, állami gondozásban nőtt fel. Később festőművész és tévébemondó lett belőle. Tehetségének és szorgalmának köszönheti, hogy jobbbá vált az élete. Jelenleg a Budapesti Református Cigány Szakkollégium igazgatója. Egyik kedvenc költője József Attila, több versét szavalta. Olvasd el a Káli-Horváth Kálmánnal készült interjúból választott idézetet, amiben az interjúalany József Attila *Elégia* című verséből idéz.

„Bizony volt párhuzam az én életem és József Attilaé között, hiszen ő volt az, akit gyerekkorában – amint felidézi egy másik versében – »idegenben löknek, vernek«”.

Szerinted mi a tehetség, és honnan eredhet?
Mitől van az, hogy az egyik ember képes túljutni a nehézségeken, viszont a másik embert maga alá gyűri a nehézségek?
Te látsz hasonlóságot a saját életed és József Attila élete között?

Az alább olvasható akrosztichont József Attila nevéből a kitűnő költő, Prágai Tamás (1968–2015) írta.

„javít a szél a tájon a nyárfa gyöngye teste megdőlt
óramű a madár üres mennyet karistol
zsoltár a magasba feldobott nagy csapat tollcsomó
esetlen ember ne félj ne percegj
fagy jön a függőleges halála
a sík vizek tükrözik az űrt az űrnek
tudtam hogy itt leszel
trapézok lengésben teremtesz ingatag otthont
illan a hangod hidegben kispriccelt szóda
látod nélküled mire jutottunk
attila”

Prágai Tamás: metronóm

Próbálj meg te is írni egyet a saját nevedből! Választhatod témának az egyik kedvenc sorozatodat, a hobbidat vagy egy nyári élményedet.

Akrosztichon:

Görög eredetű szó. Olyan költemény, melyben a versszakok, alkalmanként sorok kezdőbetűi összeolvasva kiadnak egy nevet vagy valamilyen mondást.

A vers az, amit mondani kell?

Ugye jött szembe veled olyan megfogalmazás, hogy vers az, ami rímel. Vagy ami dallamos. Vagy ami szép. „A Szép: igaz, s az Igaz: szép! – sose / Áhítsatok mást, nincs főbb bölcsesség!” – ez például az angol költő, John Keats verseskötetében található Tóth Árpád fordításában. „Szép az, ami érdek nélkül tetszik” – írta Immanuel Kant filozófus. Mit csinál egy vers? Érzéseket vált ki a befogadóból, jelen esetben belőled, aki ezt most olvasod? Egy lombos fa vagy az aszfalton eltaposott sztracsatellafagylalt látványa is érzéseket válthat ki, ettől még a lombos fa és az aszfalton eltaposott sztracsatellafagylalt nem vers. Mentségére legyen mondva, gyönyörűbbnél gyönyörűbb költemények születtek fákról és fagylaltokról, ebben nincs hiba.

„Pislogó piros rőzsetűznél, végtelen erdőn, halk dalok közt, lassan lépkedő angyalok közt simulok hozzád a lágy mohára...”

Dsida Jenő:
Szőkevények a fák közt

„Most egy felhő felszalad, csupa jég és csupa hab, mintha látnál óriási tejszínfagylalt-tornyokat.”

Nemes Nagy Ágnes:
Égi fagylalt

Mark Rothko: *Narancs és sárga, 1956.*

Petőfi Sándor vagy Arany János lírai írásairól mindenki megállapíthatja, hogy ezek versek. Dallamosak, szépek, érzéseket váltanak ki. Bátran olvashatjuk Petőfi Sándort és Arany Jánost forró nyári napokon egy lombos fa árnyékában, egyik kezünkben sztracsatellafagylalttal.

„A vers az, amit mondani kell” – tartotta a 2018-ban elhunyt Kányádi Sándor költő. A vers meghatározása összetett, mint egy űrhajó szerkezete, rejtélyes, mint egy fekete lyuk, határa a csillagos ég. A nyelv sokféle verset elbír(hat). Például ez is egy vers: „Mert...” (Blaise Cendrars: *Miért írok?* – Kassák Lajos fordítása), és ez is egy vers: „Hc3” (Tandori Dezső: *A betlehemi istállóból egy kis jószág kinéz*).

Paul Klee:
Anyja gyermekével, 1938.

Mit csináljon egy vers? Gondolkoztasson el, hökkentsen meg, mozgassa el a világ tengelyét? Úgy nézzen rá egy-egy dologra, jelenségre, történéésre, mint előtte senki? Viselkedjék tükörként, varázsgömbként, boszorkányként? Ahány ember, annyi válasz.

Olvasd el az alábbi verseket József Attila híres kortársaitól,
Federico García Lorcától, e. e. cummingstól és Kassák Lajostól!

„Mályva nyílik gyenge fűben.

Ő meg ibolyákat hímez
sárga tüllre gyönyörűen.
Csillárra száll a szivárvány
hét madara, büszke, tünde.
Távolban a templom dörög:
öreg medve, hanyatt dülve.
Szépen hímez! Milyen édes!
Ó, ha végül sikerülne
ráölteni, amit képzelsz,
rá a szalmasárga tüllre!
Magnólia, napraforgó,
szalag, inda, flitter-ünnep,
sáfrány s hold - a szent oltári
terítőre testesülnek.
Öt vérnarancs künn a konyhán,
most érik be cukros üdve,
Krisztus öt sebe - a forró

Almería napja küldte.
Káprázattól ragyog, izzik
az apáca szeme-tükre,
két lócsiszár üget benne,
tépik ingét kihevülve.
A messzeség: magasság lett,
hegy mered föl, felleg csüng le,
lujzafüves cukor-szive
most reped meg üdvözülve.
Ó, meredek, tömör fennsík,
nap fölötte húsz is lüktet!
Ó, megindult folyók zúgnak
s képzeletén elterülnek!
De ő itt ül, ő csak hímez,
virágokat ölt a tüje,
s fény játszik a rácsok sakkján
szélben állva, eltünődve.”

Federico García Lorca:
A cigány apáca
(Nagy László fordítása)

„ver ő fén ybenf

o
r
o
g

E

gy
r
ég
i

kép e súj s ág”

e. e. cummings: *Verőfényben*
(Tandori Dezső fordítása)

„A reménytelenség bazalt oszlopai virágoznak
fölöttünk
Éjjel nappal

ijedt fekete lovakon ügetünk a koponyánkban
s néha föl szeretnénk ordítani a kínjainkat de
fogaink között szétporlanak a hangok
Ő együgyű állatok lovak szamarak és ti borjazó
tehenek a jószagú istállókban Halleluja
Öntsétek felénk szemetek meleg szomorúságát
Kiolthatatlan tüzek lobognak a mellünkben
és rémülten számoljuk hogy homlokunk alatt
befordulnak a tükrök

Gondoljátok meg a halál tenyerén feküdni
reggeltől estig és estétől reggelig
Vannak közöttünk akik még emlékezni tudnak
a luftballonfejű emberekre de ezek naponta
lezuhanak egy láthatatlan toronyból

Vágyaink előtt az utak ketté fűrészelik önmagukat
Gyerekeink kiáltása láncot csörömpöl az éjszakában
Csak hajnalban a sárga madarak hoznak némi
enyhülést
Egyenesen a napból szakadnak hozzánk zengő
aranylapokban és fényességet énekelnek
fölöttünk
Őket nem emészti föl a csönd

Szeretetmeleg uszályal röpülnek ide oda ők élnek
és bizseregnek az elesett világ fölött
Mialatt valaki itt vörös szökőkutat hörög a feje köré
s mi szörnyű bádogpofával fújtatunk a plafon alá
mert minden hiába

mi tudjuk már az orvosok is csak pápaszemes
fajankók ezen a csillagon.”

Kassák Lajos: 0x0=0

Azért szép a Lorca-vers, amiért az e. e. cummings-
vers?
Neked milyen a jó vers?

A jó vers az egész univerzumot elbírhatja, mint
Atlasz az égboltot?

Atlasz: Görög mitológiai alak. Láadásáért Zeusz büntetésül arra ítélte, hogy a vállán tartsa az égboltot.

*Caspar David Friedrich:
Holdkelte a tengerénél, 1822.*

József Attila röhög

Az irodalomnak létezik egy humorosabb, viccesebb oldala, nem mindig csak csend és hó és halál. Nevetni és nevetetni a költők is tudtak. A huszadik század elején olyan alkotók, mint például Heltai Jenő, Karinthy Frigyes, Rejtő Jenő vagy Nagy Endre írásaikkal a legkomorabb emberek arcára is mosolyt csaltak. A derű volt egyes írásaik névjegye. Ők voltak koruk irodalmi influenszerei. Szerinted milyen humora volt a köztudatban tragikus sorsú költőként elkönyvelt József Attilának?

etimológia: A nyelv szavainak eredetével foglalkozó tudományág.

pragmatika: Az a tudomány, amely a nyelvet nem szótárak és nyelv-tankönyvek összességének tekinti, hanem úgy véli, hogy a közléseink nem választhatók el a szituációtól és a kommunikációban résztvevő emberektől.

„Etimológiai szótáraink azonban megerősítik: a régi magyar nyelvben – mint más európai nyelvekben is – a latin eredetű humor szónak (1) nedv, testnedv, (2) kedélyvilág, természet, temperamentum, illetőleg (3) kedélyállapot, hangulat, szeszély volt a jelentése. Csak a XIX. században módosult a (2) és a (3) úgy, ahogy mi ismerjük: eszerint a humor nem bármilyen, hanem a (4) derűs, vagy derűsnek mutató kedélyállapot (megnyilatkozása), amely konkrétan a (5) viccelődés, tréfálkozás, nevetetés, mulattatás (és az erre való hajlam, érzék) formáját szokta öltetni.”

Nemesi Attila László:

A humor pragmatikai mechanizmusai

Táncosnő 1907 körül

Táncoló nő 1931-ből

Az alábbi versben a tizenhat éves József Attila, ahogy az egy magát komolyan vevő, nagy költőtől elvárható, bemutatkozik, mintha egyenesen a József Attila-díj átvételére készülne.

Irónia: Az a fajta beszédmód, amikor éppen az ellenkezőjét mondjuk, mint amit gondolunk – gyakran a humor egy fajtájaként jelenik meg.

„Csókol Attila, a hírneves költő,
melyet nem szül kettő,
sőt három emberöltő.

Attilának tetszik ének, tánc és séta,
Ő az édes szavú aranyos poéta,
hozzá más költő csak analfabéta.”

(Csókol Attila)

Ez természetesen irónia, játék. Önmaga kifigurázása, kigúnyolása. Hogy is írja Edmond Rostand a hatalmas orréről elhíresült Cyrano de Bergerac-ról írt színdarabjában? „Magamat kigúnyolom, ha kell...” (Ábrányi Emil fordítása). József Attila kortársa, Radnóti Miklós így ír a naplójában: „Ma csak úgy belepislantottam az új *Nyugatba* a Városi Nyomdánál. Babits ír a Vajda János Társaság-féle antológiáról. Vas (István) és Weöres (Sándor) nevét említi csak. Az aggkoszorús nem szereti a kényelmetlenül »nagy tehetségű« fiatal költőket. Azaz engem. Szörnyű így talajtalanul élni. Németh sem ír rólam. A nemzedék irodalomtörténészei és esszéistái gyávák! Nem lehet rájuk számítani. Pedig ez Radnóti-generáció.”

Feladat:

Játsszuk azt, hogy díjat kapsz abból, amiből a legjobb vagy. Hogyan mutatkoznál be, ki vagy te?

Ebben a Heltai Jenő költészetére emlékeztető versben József Attila nemes egyszerűséggel bolondnak nevezi a szerelembe eső férfiakat.

„A női szív tömeglakás -
Tömeglakás, mi lenne más.
Elfér benne a sok bolond,
Aki nőért könnyet is ont.”

(A női szív)

Ez a haiku hosszúságú vers egy szerelmi vallomással ér fel.

„Esőben, rügysző ágak közt,
Reszketek érted,
Náthulok érted!”

Esőben

haiku: Japán versforma. Három sorból áll. A sorok 5, 7 majd 5 morából (szótagból) épülnek fel.

Elküldenéd annak, aki tetszik? Örölnél, hogy akinek tetszel, elküldenéd neked?

„Az ember oly szelíd alak,
ha cirógatják, nem harap.”

A boldogság nyitott könyv, tessék, olvassák

Íme egy majdnem limerick:

„Hallom, hogy az Ádám úgy »ül mint a cövek«
úgy van odatéve, mint a nehéz kövek
és szépen növekszik
mert korán lefekszik
s megeszi az undok, jó tápfőzeléket
ezért mindannyian üdvözölünk téged.”

(Hallom, hogy az Ádám)

Limerick bárkiről írható. A szándékosan, a játék kedvéért nyelvrontó limerick szereplője itt például egy Viszkis becenevű bankrabló.

limerick: Kötött formájú, ötsoros vers, jellemzően abszurd, humoros vagy obszcén elemekkel.

„Volt egyszer Magyarba egy Viszkis,
nem volt ő szeszélyes, sem hisztis,
kirabolt bankot,
szívet is rablott,
üldözte közrendőr, sőt tiszt is.”

Garaczi László: Limerikek (részlet)

József Attila komoly verseiben bátran játszik, figyeld, hogyan indítja a *Költőnk és Kora* című versét.

„Íme, itt a költeményem. Ez a második sora.
K betűvel szól keményen
címe: »Költőnk és Kora«.”

Mi történt ebben a négy sorban? Semmi. Ez a semmi verse? Nem egészen. Az üresnek ható bevezető sorok után a pihekerű kezdést tudományos definícióval kísért, filozófiai mélységekbe alászállás váltja fel.

József Attila arcképe 1929-ből

„Nem való ez, nem is álom,
úgy nevezik, szublimálom
ösztonöm.”

A neves osztrák pszichiáter, Sigmund Freud szublimáció alatt az intellektuális munkát és a művészi tevékenységet értette. Freud munkásságát jól ismerte József Attila.

A Születésnapomra című,

akrobatamutatvánnyal egyenrangú vers nyelvjátékban és humorban gazdag szöveg.

„... Születésnapomra című verse már egyértelműen átalakul formává. Szinte nem is illik úgy 32 éves magyar költőnek lenni, hogy nem próbálsz meg utánacsinálni ezt az egyébként tényleg elég nehéz formát, amit ott, a »kávéházi szegleten« heccből kitalált.”

Részlet a Vörös István költővel készült interjúból

Nézd meg, hány kortárs magyar költő tartotta fontosnak, hogy harminckét éves korában megírja a József Attila-vers nyomán a saját Születésnapomra-versét!

„Harminckét éves
lettem én -
kötelező e
költemény,
s bravúr
az Úr.”

Orbán János Dénes:
Születésnapomra,
Házi feladat (részlet)

„Ma 32 lettem én is.
És mennyi van még
hátra?
beleolvad a számítás
a sűrű éjszakába.”

Szőcs Géza:
Születésnapomra (részlet)

„Harminckettő hogy
telhetett?
Hogy múltak el napok,
hetek?
Letelt,
s hitelt
nemigen ad már a jelen.
Nem voltam benne még
jelen,
úgy múlt
a múlt”

Tóth Krisztina: Porhó
(részlet)

„Egész népemet fogom
nem középiskolás fokon
Garaczi
Laczi.”

Garaczi László: Mintha
élnél

Láthatod, a vers nem egy szoborba öntött, elérhetetlen magasságokban szédülő képződmény. A vers a tiéd. Nem figyelmeztet tábla, mint a múzeumokban szokás, hogy: „ne nyúlj hozzá!” A vers formázható, alakítható, egyedül a képzelet szabhat neki határt: a képzelet határtalan.

„Ami csak fejben történik meg, ugyanúgy történés, mint ami valóban megtörténik. Ami csak a képzeletben létezik, ugyanúgy valóságos, mint ami szemmel is látható. Pontosabban a valóságnak ugyanannyira alakító, meghatározó tényezője.”

Bóna László:
A Kubrick titok

Hallgatnivaló:

József Attila:
Tiszta szívvel - Kex
Együttes előadásában

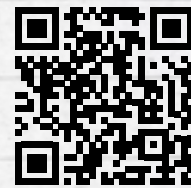
József Attila:
Kész a leltár -
Bérczesi Róbert
előadásában

József Attila:
Altató - Antal Márió
előadásában

József Attila:
Eszmélet -
Latinovits
Zoltán
előadásában

József Attila: *Íme, hát
megleltem hazámat* - Lovasi
András előadásában

Bereményi
Géza-Cseh
Tamás: *József
Attila*

József Attila: *A Dunánál* -
Kaszás Attila előadásában

Petőfi Sándor:
*Egy gondolat
bánt engemet*
- Antal Imre
előadásában

Olvasnivaló:

Lengyel András: *József Attila Cigánydala. Egy sorsfordító önmeghatározási kísérletről.* *tiszatajonline.hu*, 2021. április 11.

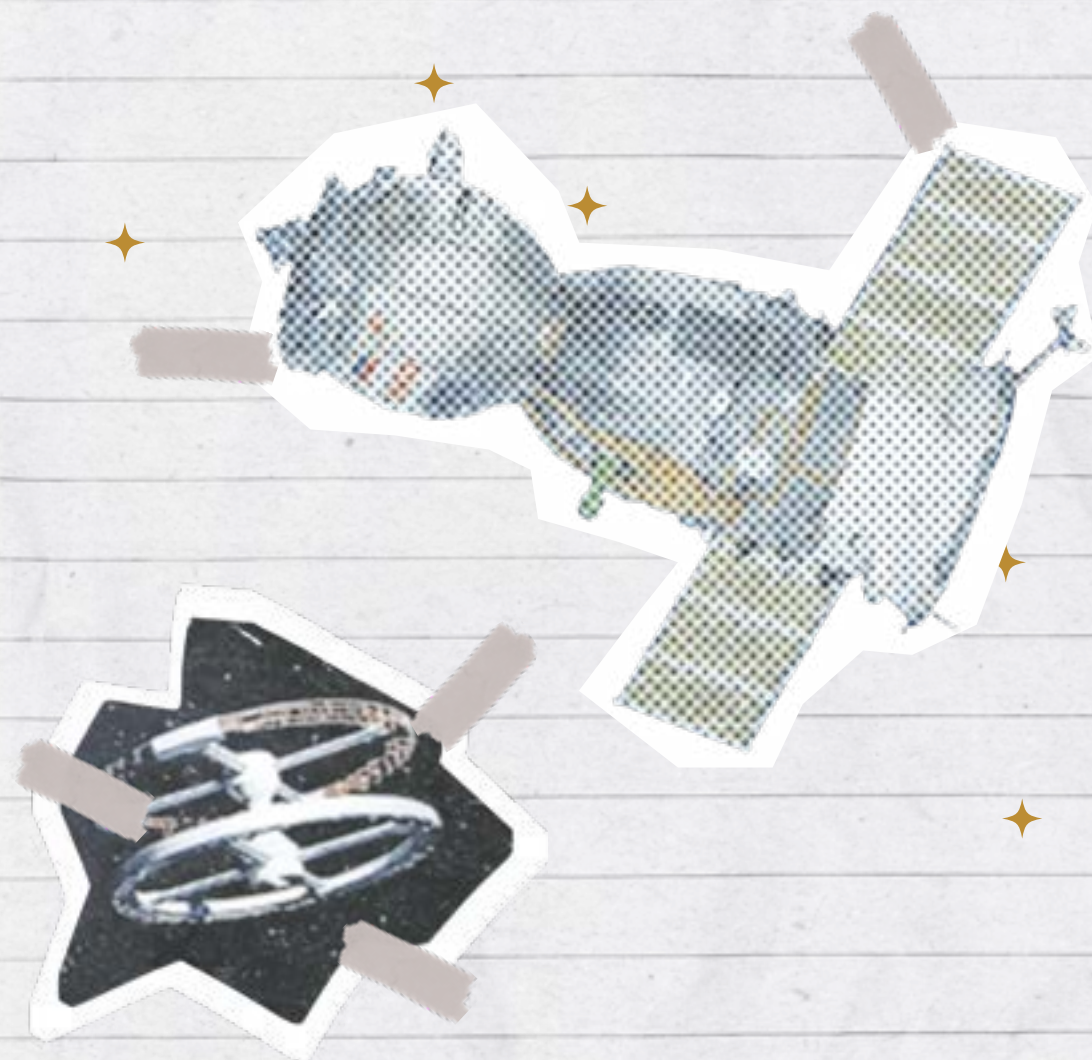
Sipos Lajos: „...hiszen lehetnének jó barátok...”. *Iskolakultúra*, 2003/5. 51-55.

Rónay György: *József Attila útjain. Jelenkor*, 1978/2. 163-170.

Tverdota György: *József Attila költészetének kozmológiai vonatkozásai. Irodalomtörténeti Közlemények*, 1979/2. 121-133.

A kiadványban szereplő fotók közül azok, amelyeknél nem található címléírás, a KultUp József Attila-filmjéből kiemelt felvételek. A Program munkatársai mindent megtettek, hogy a jogvédelem alatt álló szöveges és képi dokumentumok közzléséhez a jogtulajdonos engedélyét megszerezzék. Kérjük, ha ezzel kapcsolatban bármilyen mulasztást tapasztalnak, mindenképpen jelezzék!

mm

MÉG TÖBB ÉRDEKESSÉG VÁR RÁD,
HA BEOLVASOD A QR-KÓDOT.